

ТАЛАНОВИТИЙ ВЧЕНИЙ, БЛИСКУЧИЙ ХІРУРГ-УРОЛОГ, ПЕДАГОГ

16 квітня 2020 р. виповнилося б 85 років від дня народження видатного вченого, проректора з наукової роботи, засновника та першого завідувача кафедри урології, оперативної хірургії та топографічної анатомії ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», члена-кореспондента АМН України, заслуженого діяча науки і техніки Української РСР, лауреата Державної премії УРСР і лауреата Державної премії України, доктора медичних наук, професора Олексія Володимировича Люлька.

О.В. Люлька народився в сім'ї робітників. У 1953 р. закінчив 26-у середню школу у с. Романково Криничанського району Дніпропетровської області. У тому ж році вступив і в 1959 р.

закінчив лікувальний факультет Дніпропетровського медичного інституту. У 1959 р. за розподілом був направлений у 2-у лікарню м. Дніпропетровська лікарем-невропатологом. Але через обставини, що склалися, був оформлений лікарем-урологом на один місяць, а вже через місяць очолив урологічне відділення. І так склалася доля О.В. Люлька, що все своє життя він присвятив урології.

У 1964 р. він захистив кандидатську дисертацію «Лікування розширених вен сім'яного канатика». У 1965 р. він – асистент, а з 1968 р. – доцент кафедри госпітальної хірургії Дніпропетровського медичного інституту.

Професор Олексій Володимирович Люлька

У 1970 р. О.В. Люлька захистив докторську дисертацію «Гостра непрохідність кишечника». У 1974 р. у Дніпропетровському медичному

інституті була створена кафедра урології і на посаду завідувача кафедрою за конкурсом було обрано Олексія Володимировича Люлька. Цей

рік для О.В. Люлька став знаменним. У цьому ж році йому присвоєно звання професора, а ВАК СРСР визначив генеральний науковий напрямок кафедри – «Сечокам'яна хвороба». З перших днів створення кафедри Олексій Володимирович значну увагу приділяв консолідації викладацького складу кафедри, підвищенню методичного забезпечення навчального процесу, підвищенню дисципліни та успішності студентів і лікарів-інтернів. У найкоротший термін клініка під його керівництвом стала організаційно-методичним і науковим центром урологічної служби Дніпропетровської області.

О.В. Люлько – видатний вчений, який глибоко вивчав проблеми сечокам'яної хвороби, неспецифічних запальних хвороб сечової і статевої систем, пластичної та відновлюваної урології, дитячої урології, онкоурології, андрології.

За його ініціативою вперше в регіоні відкрито дитяче урологічне відділення, а також андрологічне, ендоскопічне, онкоурологічне, трансплантології і відділення хронічного гемодіалізу та літотрипсії.

Олексій Володимирович багато оперував та приділяв значну увагу підготовці спеціалістів-урологів. Він перший у регіоні застосував гемодіаліз при гострій нирковій недостатності, за його участі вперше виконана одномоментна простатектомія, вперше проведено пересадження трупної нирки.

У 1983 р. професору О.В. Люлькові присуджена Державна премія УРСР за цикл робіт із проблем діагностики та хірургічного лікування аденоми передміхурової залози. Він нагороджений медаллю «Винахідник СРСР». Основні наукові розробки на кафедрі виконувалися на високому рівні, про що свідчать отримані ним 16 авторських свідоцтв та позитивних рішень на винаходи, 21 патент. Розроблено та впроваджено в практику понад 30 методів оперативних втручань, головним чином на органах сечостатевої системи. У 2001 р. професор О.В. Люлько вдруге став лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки за видання першого підручника «Урологія» українською мовою.

Олексій Володимирович Люлько – автор двох наукових відкриттів: «Явище утворення перикапсулярних лімфокапілярів у нирках ссавців» (диплом № А 135 від 11.01.99) та «Властивість каменів нирок як біологічних об'єктів проявляти пружно-в'язко-пластичні деформації» (диплом № А 146 від 17.08.99).

Усе своє творче життя Олексій Володимирович плідно займався науковими дослідженнями, підготовкою науково-педагогічних кадрів.

Він опублікував понад 600 наукових праць, серед них – 53 монографії та навчальні посібники.

Основні наукові роботи: «Атлас операцій на органах мочеполової системи» (Москва, Медицина, 1972); «Атлас урогинекологических операций» (Київ, Вища школа, 1981); «Повреждение органов мочеполовой системы» (Київ, Здоров'я, 1981); «Функциональное состояние и патология единственной почки» (Київ, Здоров'я, 1989); «Справочник по онкоурологии» (Київ, Здоров'я, 1989); «Основы практической урологии детского возраста» (Київ, Вища школа, 1984); «Заболевания предстательной железы» (Київ, Здоров'я, 1984); «Рентгено-урологическая диагностика в педиатрии» (Київ, Здоров'я, 1985); «Варикозное расширение вен семенного канатика» (Душанбе, Ифрон, 1985); «Аномалии мочеполовой системы» (Київ, Здоров'я, 1987); «Циститы» (Київ, Здоров'я, 1988); «Пиелонефрит» (Київ, Здоров'я, 1989); «Воспалительные заболевания мочеполовых органов» (Душанбе, Ифрон, 1990); «Атлас – руководство по урологии» (Київ, Вища школа, 1990); «Крипторхизм» (Київ, Здоров'я, 1992); «Основы хирургической андрологии» (Київ, Здоров'я, 1993); «Обструктивная уропатия» (Душанбе, Ифрон, 1993); підручник «Урологія» (Київ, Вища школа, 1993); «Справочник по сексологии, сексопатологии и андрологии» (Київ, Здоров'я, 1994); «Хирургия урогенитальной травмы» (Дніпропетровськ, Пороги, 1994); «Нарушения уродинамики мочевыводящих путей у детей» (Дніпропетровськ, Пороги, 1995); «Неотложная урология и нефрология» (Київ, Здоров'я, 1996); довідник «Симптоми і синдроми в урології та нефрології» (Дніпропетровськ, Пороги, 1996); «Дистанционная литотрипсия» (Дніпропетровськ, АПДКТ, 1997); «Морфогенез мочекаменной болезни» (Дніпропетровськ, Пороги, 1999); друге доповнене видання «Атлас – руководство по урологии» в 3 томах (Дніпропетровськ, Днепро-ВАЛ, 2001); «Некроз почечных сосочков» (Дніпропетровськ, Днепро-ВАЛ, 2002); підручник «Урологія, 2-ге видання» (Дніпропетровськ, Дніпро-ВАЛ, 2002); підручник «Урологія, 3-тє видання» (Київ, ВСВ «Медицина», 2011).

Професору О.В. Люлькові були притаманні: високий рівень професійної підготовки та культури, надзвичайно високі ділові якості, творче виконання своїх обов'язків, здатність успішно вирішувати нові проблеми та завдання; величезний досвід практичної роботи; вміння керувати колективом і вміння мислити з урахуванням перспективи; організованість, цілеспрямованість;

вміння приймати обґрунтовані рішення; сміливість, рішучість, розуміння людей.

Професор О.В. Люлька успішно сприяв розвитку наукової думки, створенню і підтримці творчої атмосфери. Ним створена велика наукова школа. Під керівництвом професора О.В. Люлька виконані й захищені 48 кандидатських і 10 докторських дисертацій.

Олексій Володимирович багато оперував і передавав свій досвід при підготовці фахівців-урологів. Висока організованість, відповідальність дозволяли йому завжди доводити справу до логічного завершення. Останнім часом у складі клініки під його керівництвом були створені відділення літотрипсії, ендоскопічної урології, андрології, онкоурології, трансплантології та хронічного гемодіалізу.

Ім'я О.В. Люлька добре відомо не тільки в наукових колах. Він значну увагу приділяв громадській роботі. Понад 30 років О.В. Люлька був головою обласного товариства урологів, а з 1997 року – голова обласної філії Української асоціації урологів. Під його керівництвом проведено 32 науково-практичні конференції з урології, 3 – з андрології та сексопатології. По 19 конференціям опубліковані збірники наукових праць.

О.В. Люлька був віце-президентом Української асоціації урологів, членом Міжнародної асоціації урологів, академіком Міжнародної академії бджільництва, заступником головного редактора журналу «Урологія» та «Медичні перспективи», головним редактором журналу «Новини науки Придніпров'я», членом спеціалізованої вченої ради при Інституті урології та

нефрології АМН України. Протягом 5 років був членом експертної Ради ВАК України.

За значний особистий внесок у розвиток медичної науки, підготовку висококваліфікованих фахівців для охорони здоров'я професор О.В. Люлька в 2000 р. нагороджений відзнакою Президента України – орденом «За заслуги» III ступеня, медаллю «За трудову доблесть», знаками «Отличник здравоохранения», «Винахідник СРСР» та іншими. У 1999 р. він нагороджений срібною медаллю Російської академії природничих наук «За розвиток медицини та охорони здоров'я» та двома пам'ятними медалями (срібною та золотою) «Автор наукового відкриття», присвяченими лауреату Нобелівської премії Петру Леонідовичу Капиці. Наукові досягнення О.В. Люлька відзначені міжнародним біографічним центром (Кембридж): Міжнародна людина року 1997-1998; Міжнародна людина року 1998-1999; Міжнародна людина тисячоліття; заступник генерального директора міжнародного біографічного центру; срібною медаллю «За досягнення XX століття», а також американським біографічним інститутом (АБІ): заступник керівника дослідницької асоціації АБІ; медаль пошани 2 тисячоліття; міжнародний по-сольський орден.

12 вересня 2013 р., після тривалої і тяжкої хвороби обірвалося життя видатного вченого, лікаря, педагога. Світла пам'ять про Олексія Володимировича Люлька – талановитого вченого, блискучого хірурга-уролога, педагога, вчителя назавжди залишиться в серцях його учнів та численних пацієнтів.

*Завідувач кафедри урології, доктор медичних наук, професор В.П. Стусь,
ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»,
Асоціація урологів Дніпропетровської області*